

柔道

柔道

ETIKA JUDA

Etika je filosofická disciplína, zabývající se mravními jevy, tedy teorie morálky. Usiluje především vzájemné promítnutí základního stanoviska filosofického směru k základním mravním postojům a problémům lidského života, zejména o posouzení úkonů z hlediska svědomí (dobro a zlo, mravné a nemravné, čestné a nečestné, atd.). Větší část základní etiky je společná všem sportovcům, všem lidem, tedy nejen judistům.

Etika není tedy jen norma platná pro chování v Doju, ale platí v celém chování a jednání judisty. Etická pravidla byla v klasických školách bojového umění shromážděna v podobě příkázání, která byla závazná. Objevovala se v nich i nařízení týkající se stravy, pití nápojů apod. Tato pravidla byla přesně formulována a přísně dodržována. Motivem byla střídmost a zdrženlivost a striktně se vyžadovala úcta ke starším a respekt ke všemu živému.

Etika je prostředek výchovy. Zásady správného chování jsou v Doju vyžadovány od prvního vstupu na tatami. Musí být samozřejmostí, že na trénink přichází všichni závodníci (pro trenéry je to závazné dvojnásob) včas, v čistém kimonu a tak, jak to předepisují pravidla juda. Samozřejmosti je přezouvání, sprchování a další základní hygienické požadavky.

POZDRAV

Pozdrav je v judu určitým symbolem vzdání úcty jeden druhému. Při vstupu do Doja pozdraví judista pozdravem malým. Stejně se zdraví závodníci při soutěži, při tréninku, při oslovení trenéra apod. Pravidlem je, že zdraví vždy nositel nižšího technického stupně. Nejedná se tím o vynucovanou kázeň, ale o projev úcty a vzdání díky trenérovi za jeho práci nebo partnerovi za pomoc k dosažení vlastní mistrovské cesty.

ZAREI - velký pozdrav, slavnostní - provádíme při zahájení a ukončení tréninkové jednotky, cvičení KATA a podobných příležitostech.

RITSUREI - malý pozdrav - provádíme při všech ostatních příležitostech.

CHOVÁNÍ V DOJU

Efektivita přípravy závisí na atmosféře, jaká v Doju panuje. Musí být přátelská radostná a pracovní při naprostém soustředění všech přítomných. Je třeba, aby každý chápal, že i on je povinen k této atmosféře přispět. Týká se to nejen závodníků, ale i trenérů. Závodníci ukázněně plní pokyny, trenéra, nerozptylují se ničím, co s tréninkem nesouvisí, nepřestávají cvičit bez pokynu trenéra. nepostávají na okraji tatami. neopouštějí Dojo bez svolení trenéra apod. Je třeba, aby závodníci plnili cíle při každém cvičení, bojovali v duchu pravidel, byli skromní a ochotni pomoci méně vyspělým závodníkům. Při zranění se závodník domluví s trenérem, zda zcela vynechá trénink, nebo pouze omezí některá cvičení. Musí být samozřejmostí, že se závodník omluví za pozdní příchod na trénink, nebo za nesplnění jiné povinnosti.

Do Doja je zakázáno vstupovat v obuvi, kterou používají judisté venku. Rovněž je zde zakázáno kouřit, jíst, pít a jiným způsobem narušovat platný řád. V některých oddílech mají v Doju zveřejněn „Řád chování v Doju“ kde jsou pravidla zcela jasně formulována, což jistě přispívá k pozitivnímu ovlivňování chování judistů.

CHOVÁNÍ JUDISTY

Jak bylo řečeno, etika juda nekončí tím, že opustíme Dojo. Platné formy chování, a to trenéra musí zajímat, je nutné dodržovat i na veřejnosti. Hovoříme - li o tom, že sport pomáhá pozitivně formovat osobnost sportovce, je třeba aby toto judisté dokazovali i v praktickém životě. Jen tak mohou naplnit jednu z hlavních myšlenek zakladatele juda prof. Jigora Kana: „Vzájemné blaho, všeobecná prospěšnost“.

Zájem trenéra o sportovce ovšem také nekončí odchodem z Doja. Je nutné, aby trenér věděl, jak se jeho svěřenci chovají na veřejnosti, ve škole nebo v zaměstnání a nebyl k tomu lhostejný. Je třeba si uvědomovat, že výchova sportovce do značné míry ovlivňuje jeho výkonnost, ale i pozdější rozhodování vlastní orientace. Trenér tedy přispívá již v žákovském a zejména dorosteneckém věku, zda - li jeho svěřenec na určitém rozhraní dá přednost sportu nebo jiným činnostem. Trenér by si měl uvědomit, že kvalita výchovy závisí na dodržování drobných - někdy podceňovaných pokynů a zásad, jako je přezouvání, zdravení, vlastní skromnost, apod.

HISTORIE JUDA

Judo je sport, který zaujal tisíce lidí na celém světě. Přináší uspokojení nejen těm, kteří ho provozují, ale i divákům. Judo je sportem, kde najde uplatnění mládež, ale i lidé v pokročilém věku, a to bez ohledu na tělesnou výšku a váhu. Judo je japonského původu, jeho zakladatelem je profesor Jigoro Kano (1859-1938), který jej vytvořil z vybraných chvatů starého bojového umění Jiu-Jitsu. Po letech pečlivého studia, hloubavých úvahách, založil vlastní školu, kterou nazval KODOKAN-JUDO.

Vznik a vývoj juda

Počátky zápasu jsou známy již z dávné minulosti - prvobytně pospolné společnosti. Silní muži museli na lov, a tím se učili technikám lovu, a také obrany. Doklady o jednotlivých způsobech boje beze zbraně byly nalezeny již v hrobkách starého Egypta. Písemné památky o použitých chvatech pro útok i obranu jsou z Japonska z 8.století v kronikách NIHON-ŠOKY.

Vzniká několik škol, každá má své přednosti i nedostatky. Jednou ze škol bojových umění je škola BUŠI-DO. Vyučuje se střelba lukem, boj mečem a kopím a jízda na koni. To vše je základem bojového umění Samurajů (válečníků nebo šlechticů).

V 16.-17.století dochází k rozvoji Jiu-Jitsu (techniky sebeobran). Základní poučka: Jsi-li tlačěn ustup, jsi-li tažen postup. Školy Jiu-Jitsu nejsou veřejností příliš oblíbeny, protože dovednosti v nich získané jsou často zneužívány.

Zakladatelem Juda - jako sportovního odvětví - byl profesor Jigoro Kano (1859-1938) (vyslov "džigoro kano"). Narodil se v roce 1859 nedaleko místa Kobé. V roce 1871 se s rodiči přestěhoval do Tokia.

Motivem ke studiu Jiu-Jitsu byl pro tohoto subtilního studenta fakt, že musel snášet mnohé křivdy a ústrky od silnějších spolužáků, a tak se začal zajímat o staré bojové umění. V té době nebylo snadné sehnat učitele starých bojových umění, ale touha Jigoro Kana byla nezměrná. Studoval u mistra HAČINO SUKE-FUKUDI, po jeho smrti u mistra MASUMOTA YTA. MASUMOTO YTO před smrtí předal Kanovi cenné rukopisy o bojových technikách. Třetím mistrem v Kanově životě byl mistr IKUBA.

Poznatky, které Jigoro Kano shromáždil studiem starých materiálů, ale i při své praxi Jiu-Jitsu utřídil, přizpůsobil tehdejším poznatkům tělovýchovného procesu a vytvořil vlastní systém, který nazval KODOKAN-JUDO. Název chtěl odlišit nový systém od tehdejšího neoblíbeného Jiu-Jitsu. Stanovil i etiku chování v Doju, ke spolužákům a učitelům, jež zaručovala radostné ovzduší při výcviku a zajišťovala i nutnou bezpečnost při tréninku.

Judo brzy získalo oblibu. ale muselo čelit konkurenci i nevraživosti dalších škol. Definitivní vítězství získalo v roce 1886, kdy v utkání pravdy (DOŽÓ-DŽABURY), které uspořádal šéf tokijské policie, soutěžila družstva jednotlivých škol. Borci Kodokanu zvítězili nad školou mistra Tocuki, když v boji dvanácti dvojic zvítězilo jedenáct Borců Kodokanu a pouze jeden zápas skončil nerozhodně. Činnost Kodokanu byla zahájena - od tohoto data se počítá vznik juda - v roce 1882, kdy měl Jigoro Kano prvních 9 žáků. Později se Judo spolu s Kendo dostalo do osnov výuky na základních a středních školách. Jigoro Kano se stal v Japonsku významnou osobností, neboť kromě funkce ministra školství byl členem japonského olympijského výboru a prezidentem japonského svazu judo.

Do Evropy se Jiu-Jitsu dostalo v roce 1931, kdy Japonci poprvé v Londýně ukázali umění tohoto sportu.

Judo v Československu

První pokusy s výcvikem Jiu-Jitsu se v Československu datují v letech 1907 až 1910, pod vedením prof. Dr. Františka Smotlachy, který obstaral německou publikaci o judu. V roce 1919 byl zahájen organizovaný výcvik Jiu-Jitsu při vysokoškolském sportu v Praze. Současně vznikaly kroužky i v jiných místech. V roce 1920 mají zájemci o nový sport k dispozici první český překlad publikace "Das Kano Jiu-Jitsu (Judo)". V témž roce začíná organizovaný výcvik Jiu-Jitsu v armádě.

V roce 1930 jsou organizovány pravidelné kurzy pro vysokoškoláky v Praze, právě díky prof. Dr. Smotlachovi. Jsou vydávány další publikace, které vhodně propagují Jiu-Jitsu. V roce 1933 byl založen pod vedením Ing. Pecáka první samostatný oddíl Jiu-Jitsu. Další oddíl vzniká v Brně pod vedením studenta S. F. Dobó, který výcvik směřuje již více ke sportovní formě. Na prvním Mistrovství Evropy v roce 1934 v Drážďanech získal Dobó 2.místo, Cígner 3.místo a družstvo také 3.místo. Od roku 1934 se výcvik ubírá novým směrem, více orientovaným na sportovní cíle. V roce 1935 se v Plzni uskutečnil "Velký match o nejlepšího judistu ČSR", ve kterém v konkurenci sedmi závodníků zvítězil Adolf Lebeda.

Československý svaz Jiu-Jitsu byl založen 3. dubna 1936 a jeho prvním předsedou se stal jeho neúnavný propagátor a významný československý přírodovědec prof. Dr. Smotlacha. V letech 1935 a 1936 navštívil ČSR prof. Jigoro Kano. Po založení Československého Svazu Jiu-Jitsu jsou zakládány další oddíly a kroužky. K propagaci Judo slouží veřejné výcvikové tábory. V roce 1940 se uskutečnilo první mistrovství Čech a Moravy a prvními mistry se stali: Lebeda, Tana, Černý a Zrůbek, který byl vyhlášen nejlepším judistou

Po skončení druhé světové války v roce 1945 dochází k dalšímu rozšíření činnosti svazu. V roce 1952 se Judo začíná organizovaně provozovat i na Slovensku. V roce 1953 jsme se stali prozatímním členem Evropské unie judo (EJU). V roce 1953 jsme převzali i pravidla EJU a činnost zahájilo reprezentační družstvo ČSR mužů pod vedením A. Lebedy. V roce 1955 má svaz již 1500 členů v 57 oddílech. Od roku 1954 se naši závodníci začínají pravidelně zúčastňovat evropských soutěží a přivážejí i řadu většinou bronzových medailí. Rok 1960 znamená obrat v tréninku juda, díky návštěvě a instruktáží japonského mistra Kokishi Nagaoky, který výrazně ovlivnil náš dosavadní způsob přípravy. V roce 1960 má svaz judo již 4000 členů, organizovaných v 90 oddílech.

Po téměř desetiletém půstu jsme v roce 1974 získali medaile na Mistrovství Evropy, dá se říci, že až na výjimky trvá tento stav až do současnosti. Řadu medailí jsme získali i na juniorském Mistrovství Evropy a dalších významných soutěžích. Prvním závodníkem, který startoval na Olympijských hrách byl Petr Jákl. První medaili na Olympijských hrách získal pro ČSSR Vladimír Kocman v roce 1980. První titul mistra Evropy získal v roce 1988 Jiří Sosna, který patří k našim nejúspěšnějším závodníkům v historii. V roce 1980 získal titul akademického mistra světa Vladimír Bárta. Kromě tradičně úspěšné Prahy vyrostly postupně silné oddíly i v Hradci Králové, Ostravě, Plzni, Jičíně, Brně. Na Slovensku jsou to armádní celek v Banské Bystrici, Bratislavě, Martině, Košicích, a dalších. K 31. 12. 1992 má český a slovenský svaz judo 24500 členů organizovaných ve 282 oddílech. Funkci předsedy československého svazu Jiu-Jitsu a Judo vykonávali:

prof. Dr. František Smotlacha – 1936 až 1943

Dr. Ludvík Reimann – 1943 až 1948

Mudr. Bedřich Krákora – 1948 až 1950

Ladislav Pikhart – 1950 až 1978

Ing. Jan Mrákota – 1978 až 1985

Ing. Jan Vacek – 1985 až 1992

Na valné hromadě Českého svazu juda v březnu 1993 byl zvolen prezidentem svazu Ing. Petr Jákl a předsedou výkonného výboru Josef Balcar. Český svaz juda eviduje od 1.1.1993 celkem 19857 členů ve 238 oddílech a klubech juda. Československý svaz judo formálně ukončil svou činnost dne 3.4.1993, když kongres EJU v tento den přijal za řádné členy Český svaz judo a Slovenský svaz judo.

Pozn.: tento text byl převzán z oficiálních stránek Českého svazu juda (<http://www.czechjudo.cz>)